

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én másfél iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Ném tagok egész évrő 2 frttal fizethetnek elő, félévés előfizetés el nem fogadtaték.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értéküldemények az Erdélyi Gazda

kiadó-hivatalához czimzendők.

A hirdetési díjszabályzatról a kiadó hivatal ád felvilágosítást.

Szerkesztő bizottság: elnök Szabó József; Dr. Berde Aron, Báró Jósika Sámuel, Szabó Sámuel, Vörös Sándor
felelős szerkesztő: Gamauf Vilmos.

Tartalom: A kolozsvári állatkiállításról. X. -- A Romániával való vámszerződés. Ürmössy Lajos. -- A pécsi kiállítás. Szentgyörgyi Lajos. -- Piaczi árak. -- Hirdetések --

A kolozsvári állatkiállításról.*)

— Megfigyelések és észrevételek. —

Csak pár napja, hogy a kiállítási terület díszes sárga kapui bezáratlak s már is olyan szélséand állott be, mintha a tornyos kapu főárbozát mi se sodorta volna le korhadt alapjáról.

Pedig az utolsó nap délutánján lesodorta azt valami kősza szellő, mintegy jelképéül annak, hogy minden mulandó a világon, még a kiállítások fénye, dicsősége és tanúságot terjesztő varázsa is.

Legyen ez a cikk is egy elkésett kősza szellő, mely a porszemek közül kiválasztja a magot s elviszi messze földre. Hogy hova hull ez a mag, termő talajra-é, avagy kősziklára: ki tudná azt megmondani?

No de ne kutassuk most azt, hogy mit fogunk aratni, mi csak vessünk!

Elején kezdjük a dolgot, s mindjárt megjegyezzük, hogy a kiállítás rendezése és megnyitása, a mai reklámos világban szokatlan csendben és az ügy komolyságához mért ünnepélyes hangulat mellett történt. A megnyitó beszéd röviden és igaz színekkel ecsetelte helyzetünket, kiemelvén az állattenyésztés fejlesztésének nagy fontosságát, mely nélkül az erdélyi részek gazdasági fejlődése és a mezőgazdák helyzetének javulása, a mai viszonyok mellett nem várható. Ez olyan valóság, melyet valahára meg kell értenünk.

A kiállított tenyészanyag tanulmányozása közben bő alkalmunk nyílt gondolkozni a felett, hogy valjon halad-

*) Jelen cikk az „Ellenzék”-hez és lapunkhoz egyidejűleg küldetett be.
Szerk.

tunk-e ez ideig állattenyésztésünkkel valamely, cél felé, avagy még mindig a véletlen esélyei irányítják és szűlik a meglevő állapotokat? Valóban kényes és fontos kérdés ez, melyre csak alapos körütekintés, valamint állattenyésztésünk minden ágának beható ismerete és a kiállított csoportok összehasonlító bírálata után adhatunk választ.

A látszat sokszor csal, s most is, ha a kiállítást általában tekintjük, gazdagnak, szépnek és sok tekintetben sikerültnek kell azt mondanunk.

Mit se vonunk le tehát a kiállítás értékéből az által, ha nem egyedül a látottakról fogunk beszélni, hanem figyelmet vetünk arra az esetre is, hogy következetesebb és cél-tudatosabb tenyész eljárás mellett mit lehetett, vagy mit kellett volna a mostani kiállításon látnunk; mert dologértő ember csak nem fogja tagadni, hogy a mi nálunk ma még a jövőé, az már régen lehetne a múlté.

Ebből az elvből indulva ki, nem hagyhatjuk érintetlenül sem a tenyésztők hibáit, sem azon tényezőket, melyeknek együttes hatása alatt már ez ideig módosulni, javulni kellett volna az állapotoknak.

A tenyésztők legfőbb hibája mindenestre az, hogy többé-kevésbé elfogultak a saját tenyészetiük iránt: s ha be is látják egyszer egyszer elmaradottságukat, minden más körülményből magyarázzák azt, csak a valódi; ha nem is mindig az egyedüli okból nem.

Kiállításunkon alkalmunk nyílt azon örvendetes megfigyelést tenni, hogy legtekintélyesebb tenyésztőink e régi, merev és egyoldalú álláspontjukból sokat engedtek. Már látszik, hogy kezdenek kibontakozni, szélesebb látkört keresnek, komolyan átgondolt alapon teszik összehasonlító bírálataikat s az elmúlt évek, az eddig rendezett állatkiállítások tanulmányaival egyetemben, megteremtették az alapot ahhoz, hogy ma már minden művelt tenyésztő egy határozott és viszonyainak leginkább megfelelő tenyész célért lelkesül; az eddig szerzett tapasztalatok alapján tanulmányo-

kat tesz, hogy kitűzött célját annál biztosabban elérhesse.

Ez a tér az, a melyen első sorban haladást észleltünk és ez elég garancia arra, hogy rövid pár év alatt tenyésztőinknek ezen határozott törekvése, fényes sikerhez fog vezetni. Hogy milyen irány felé hajlik ez a törekvés, arról az egyes állatcsoportok megemlékezésénél fogok szólni.

Áttérve most azon tényezőkre, melyeknek együttes hatása alatt állattenyésztésünk gyorsabban és eredményesebben fejlődhet: első sorban is az állatkiállítások rendezésének nagy fontosságát emelem ki. Bár mily hangtalanok és keresetlenek a mi kiállításaink, mégis csak ezek képezik az összehasonlító tanulmányok legjobb forrását. Itt nyeri életet a nemes ambíció: haladni a jobb irány felé. Itt nyeri el a tenyésztő megérdemelt jutalmát: a közelismerést. Nagyon téves uton járnak azok, kik azt hiszik, hogy az erdélyi részekben eddig rendezett állatkiállítások nyomtalanul tűntek el s nagyon helytelenül járnak el azok a „nagyok“, kik felénk se néznek akkor, mikor küzdelemmel és nagy fáradtsággal előállított és összehozott javainkat a nyilvánosság elé állítjuk. — Honnan érdemeljük ezt a fel sem vevést? nem tudjuk, de annyi bizonyos, hogy az a késedelmes érdeklődés nem fog minket gátolni a kiállítások rendezésében és azoknak okszerű felhasználásában.

A második és szintén igen fontos tényezőnek tekintem a kiállításokon megejtett szakszerű bírálatokat. Nem láttam még olyan kiállítást, a hol a bíráló bizottságok működése ellen panasz ne hangzott volna fel; némelykor igazságosan, de a legtöbbször igazságtalanul. Akár ez, akár az legyen az eset, a hír mégis csak terjed s miután mindig az beszél legtöbbet és az haragszik, a kinek nincs igaza: a közvélemény rendesen félre van vezetve. Természetesen a kiállítás jó hírének és a bírálók tekintélyének rovására. Ez pedig így nem jól van, mert a mi kevés közönségünkben — habár minden igaz ok nélkül — sokan elidegenednek a kiállításoktól, a mi nem csak az idegenkedőknek, de mindnyájunknak kár.

A jól össze alkotott bíráló bizottság szemei előtt rendszeren sokkal magasabb cél lebeg, hogysem bárkinek is érdemtelenséget díjat, vagy elismerést akarjon juttatni, mind a mellett én azon a nézeten vagyok, hogy ha csak lehetséges, jó a kételkedőket megnyugtani. E végből nagyon ajánlom, hogy a jövő alkalommal, ha már általánosságban nem hozhatjuk is be az oktató bírálatot, legalább a kivételes eseteknél, midőn panaszok merülnek fel, — kellő szakszerűséggel, méretek stb. alkalmazásával vétessek az forgalomba. Talán nem tévedek, ha azt hiszem, hogy ezen eljárás által tenyésztőinknél a bizalmat növeljük s a mellett, hogy egy-egy vitás eset szakszerű eldöntése mindig érdekes mozzanatát fogja képezni a kiállításnak, a bíráló bizottságok ítélete is nagyobb megfontolással fog történni.

A harmadik tényező, melyről szólanom kell, a bikavásárlásokra vonatkozik. Mindenki tudja, hogy a mezőgazda törekvéseinek is az a végcélja, hogy productumait biztosan és lehetőleg méltányosan adhassa el. Az is köztudomásu,

hogy néhány év előtt, tenyésztésünk végtelen nagy hátrányára, mily nagy hiányában voltunk a jó tenyészbikának. Ez az állapot azóta némileg javult, de távoiról sem annyira, hogy gondoskodásunk tárgyát ne képezne.

A mikor ezek a hiányok hiteles statisztikai adatok alapján először nyilvánosságra jutottak, a földművelési miniszterium útján megkezdődött az állami gondoskodás, felállított a tordai bikatelep és kezdetét vette a bikavásárlás.

A nagyobb tenyésztők, sőt a tehetősebb kisbirtokos osztály is, a bika növelésre adta magát. Akkoriban a tenyésztőknek kifizette magát ez a művelet, de az állam részéről majd a bevásárlással megbízott egyének szakavatatlansága, majd más körülmények folytán igen nagy áldozatokkal járt a gondoskodás ezen módja. Az ügy intézői haboztak: majd ezt, majd azt bízták meg a bevásárlással, az eredmény azonban mind a tenyésztő gazdákra, mind pedig a kitűzött cél valószínűsítésére kedvezőtlen volt. Megszorításokkal és tulszigoru követelésekkel próbált tehát szerencsét az állam, de ezen intézkedések újból a tenyésztőt sújtották s végzetessé váltak ugyannyira, hogy pár év alatt tömegesen visszaléptek a bikaneveléstől. Mind ezt a bevásárlásoknál követett célszerűtlen eljárások okozták. Nem sorolhatjuk el, hogy mi minden történt itt néhány év alatt, de az bizonyos, hogy e rendszertelenség megszüntetésének immár elérkezett az ideje. És úgy látszik, hogy ezen a téren az iskolai évek csakugyan eltelték, tehát lehet rá kilátásunk, hogy tartós javulás áll be és megfelelőbb rendszer lép életbe.

Kiállításunkon a régi korlátokat lehullani láttuk; a vásárlásoknál a mérőszalag eltűnt, — reméljük hosszú időre — az életkor se jött oly szigoruan tekintetbe, mint az utóbbi években s így nem kellett a tenyésztőknek az alku helyett megelégedni az ilyenféle kifogásokkal: „Hja kérem, fél centiméterrel törpébb, két hónappal öregebb stb. mint a hogy a bevásárlási utasításban írva van“.

Jó takaródzó volt ez, legalább nem kellett a tenyésztőt felvilágosítani arról, hogy a megvételt miféle alakulási hiba akadályozza. Így aztán terjedhetett és bujkálhatott a sötétség, napvilágot csupán a mérésekre vonatkozó utasításoknak kellett látni.

Ezen a korszakon most szerencsésen átjutottunk, miután úgy hírlik, hogy ezentul nem minden megyében más felfogású és más befolyások alatt álló közeg fogja tenyésztőinktől a bevásárlásokat eszközölni, hanem az egész erdélyi részekre két kiváló szakember bizatik meg. Reméljük, hogy ez a két szakember nem lesz más, mint a tordai bikatelep vezetője és állatorvosa, kik együttesen működve, kiállításunkon is 40 drb fiatal tenyészbikát, közel 6000 frt értékben vásároltak meg.

Nem lehet célunk egyeseket magasztalni, de a közös cél megköveteli, hogy különösen a bikavásárlásoknál kipróbált szakemberek működjenek, még pedig minden egyes ilyen szakember lehetőleg nagy területen. Az első tekintetre kevesen látják, hogy mily nagy hasznára válnék ez szarvasmarha tenyésztésünknek. Ez esetben nagy területeken egy

mézet érvényesülne; a bevásárló mindig a valódi magasabb szempontból indulva ki, ehhez mérné követelését a bevásárlandó állat alakulásai iránt; a tenyésztők nagy része hamar felismerné ezeket és együttesen oda törekednének, hogy a támasztott igényeknek megfelelő anyagot állítsanak elő.

Látható, hogy ilyen módon ezek az egyének hivatásuk teljesítése alatt a tenyésztésnek irányt jelölnének s így az egyes tenyészetekben is annyira nélkülözött egyöntetűséget lassankint működésük egész területén megteremtének; a tenyésztők sem állnának minduntalan más-más követeléssel szemben s a már egyszer kitzűzött tenyésziránytól nem kellené ide-oda kapaszkodniok.

Azt hiszem, hogy ezt a nézetet tovább indokolnom felesleges, lehetne ugyan még úgy e mellett, mint az előbb mondottak érdekében sok érvet elősorolni, de be fogja látni mindenki, hogy ha tenyésztőink működését nem az elfoglaltság, hanem a gondos körültekintés vezeti, — ha kiállításainkat törekszünk minél tanulságosabbá tenni, az ott látottakat hasznunkra fordítani és a kétkedőket érvekkel meggyőzni, — s végül, ha a tenyészbírák bevásárlásánál az anyag minőségét illetőleg egy cél felé törekszünk: az adott viszonyok között végtelen sokat fogunk lendíteni állattenyésztésünk fejlődésének ügyén.

Legyen most ennyi elég az általánosságból, térjünk át a részletekre.

A tenyészállatkiállításon bemutatott összes állatok nyolcz osztályba soroztattak, mi azonban csak négy osztályról emlékezünk meg, miután nálunk a tenyésztők főgondjait a ló; szarvasmarha, juh és sertés tenyésztés képezi.

Bevett szokás szerint első helyre teszem a lovakat.

Huszonkilencz kiállító 112 darab lóval jelent meg. A kiállított anyag zömét négy ménes adta. Mint tudva van, ménesbeli lótenyésztésünk a harminczas évek óta folyton az angol vérből táplálkozik; ez ugyan drága csemege, de hát kedvelt, divatos jószág. Épen olyan tulajdonságai vannak, mint a csemegeének: ha jó, igenis jó; ha rossz, igenis rossz; általában pedig igen könnyen romlik. A hasonlatok rendszeren sántikálnak, hanem a tenyésztés szempontjából nem tudom másként jellemezni az angol telivér lovat. Egyet azonban tudok, s ez az, hogy a legszebb erdélyi méneseket tönkre tette, még pedig a nélkül, hogy kárpótlásul az összes lóállomány testnagyságán és régi hibáin valamit korrigált volna, hogy ezeknek nagyobb gyorsaságot, tartósságot és szilárdságot kölcsönzött volna.

Ezeknek elmondása után különösnek fog tetszeni, hogy én mégis nagyra becsülöm a telivér tenyészetet; pedig valóban becsülöm, mert jól tudom, hogy nem ő a hibás, hanem az, a ki czéltalanul használta, mert hát régi példaszó: „a jóból is megárt a sok“, már pedig nálunk a telivérből nem csak sok, de sok rossz is volt.

Ezeket előre bocsátva, sokkal feltünőbb lesz az a hátrahagyott haladás, melyet a bemutatott méneseknél észlelünk. A tömeges formás test, az alakulások korrektsége és a kiegyenlítetttség magas fokon áll ezeknél a méneseknél.

A csonthibák és szembajok, melyek néhány jó nevű ménest csak a közelmúltban segítettek a végpusztulásra, a bemutatott tenyészetekben nem észlelhetők és hisszük, hogy ha a szakértelemmel vezetett tenyészetek ezentúl is az eddig követett irányban fejlesztetnek, jó hírük csak növekedni fog.

Az egyetlen ménes díjat, most is, mint a IV. tenyészállatkiállításon, a br. Wesselényi Miklós ménese vitte el. Nagyon emeli ezt a ménest a szép formák mellett az a rendkívüli mozgékonyosság, mely egyes egyedeinél nyilvánul; a többi ménesekben is meg vannak ugyan ezen jó tulajdonságok, de mindeddig nem jutottak olyan fokra, mint ennél. Az angol telivérek csoportjánál a br. Wesselényi Béla lovai nagyon kiemelkedtek s úgy látszik, hogy ez a ménes, ebben a nemben nálunk ma egyedül áll.

A nagy és kis hátas, valamint a hámos lovak csoportjai is, válogatott példányokat tüntettek fel; tiszta erdélyi lovat csak br. Orbán Ottó mutatott be; tömött, formás állatok ezek, annyi tűzzel és mozgékonyssággal, mennyit az angol vérben tenyésztetteknek soha sem fogunk kapni. Kár azért az anyagért, hogy napról-napra fogy s még nagyobb kár az, hogy olyan anyagnak kénytelen a helyet átengedni, a mely vele sem a munkaképesség tekintetében, sem a tartósságban versenyezni nem képes.

Általában tenyésztőink a nagy tömeges testű állatokat keresik és a legtöbbször még a kényesebb természetű hibákat is elnézik a testi tömegért. Mi nem helyeselhetjük ezt az irányt, noha igen jól tudjuk, hogy a nagy lovat aránylag jobban megfizetik és keresettsége is nagyobb mint a kicsié, de nem minden lovat nevel eladóra a gazda, sőt ha még így lenne is, a régi erdélyi ló becses tulajdonságait gondos tenyésztés által oda lehetne fejleszteni, hogy értékben is túlhaladná a mai nagyon is vegyes anyagot.

Ha nagyobb méneseink egy része eltérne egy kissé a telivér ménektől és jobb, nehezebb ménék használata által valamivel közönségesebb, de annál tartósabb és használhatóbb hintós lovak tenyésztését tűzné ki célul, sokkal több anyagi hasznot biztosíthatna magának, mint a mai irány mellett, a mikor 10 telivér csikó közül 1—2 darab válik be, a többi pedig nagyobb részt mint született koldus rontja a ménes jó hírnevét.

A kisebb birtokosok és a gazdatisztek szintén helyesebb nyomon járnának, ha a nagyobb ménesek mustrái helyett a legközségesebb, de tisztább és jobb erdélyi anyagot vennék gondjaik alá. Ezen az anyagon nem sokat kell javítani, hogy kitűnő félnehéz hintós és könnyű kocsi lovakat adjon. Mindenki tudja, hogy az ilyenféle ló ma is keresett és elég jól fizetik, hát ha még gondosabb tenyésztés által a mellső részeket, főleg a mar táját kissé emelhetjük. Igaz, hogy ez nem könnyű feladat, mivel nálunk az állam; ménék közt kicsi erre a célra a választék, lévén náluk is a hátsó részek túlnőttsége általánosan elterjedve.

A megyei lótenyésztési bizottságoknak kellene ebben az ügyben együttes megállapodás alapján lépéseket tenni;

utalni kellene az erdélyi közönségesebb anyagnak ezen általános hiányára és arra, hogy ugyanezen hiányok az állam által rendelkezésre adott közönségesebb ménlovaknál is általánosak. Tekintettel továbbá arra, hogy majdnem minden kerületben van egy-két kisbirtokos, a kinek 5—10 drb. nehezebb anyakanczája van s a ki nem akar telivér mént; de nem neki való sem a lipiczai, sem a Gidran Amati, sem a Mehemed-Ali stb; kellene ezekhez a jobban tartott nehezebb kanczákhöz egy-egy jobb Nonius, Furioso stb. sőt van Erdélyben olyan hely is, a hol egy Deutscher Michel is elférne.

Szóval nem kellene olyan kényszerhelyzetben tartani a kisebb tenyésztőket, mint ma sok helyen vannak, t. i. hogy vagy meg kell neki elégedni egy tizedrendű telivérrel, vagy pedig érdemesebb kanczáit apró és teljesen nem megfelelő ménló alá kell adnia. Ilyen viszonyok között a lótenyésztés terén a tehetősebbek haladhatnak ugyan, de a gazdasági lótenyésztés emelkedni soha sem fog.

Mindezeknek végeredménye az, hogy a kiállítás lóosztálya igen szép volt, a ménesbeli tenyésztés határozott haladást mutatott, de gazdasági lótenyésztésünk nem tudta magát képviseltetni és innen van az, hogy ha ma elindul valaki egy pár jó Erdélyben nevelt hintós-lovat venni, nagy darab földet kell bejárnia, a mig ilyet talál. —

A kiállítás szarvasmarha-osztálya volt a leggazdagabb, a minek méltán örvendünk, miután ez a tenyészág nálunk a legfontosabb. Tiszta magyar erdélyi fajta 194 drb. s ezek közt 98 tenyész-bika mutatott be. Ezzel szemben idegen fajtájú szarvasmarha 21 drb, bivaly pedig 14 drb hozatott.

Az érdeklődés tárgyát mindenképp felett a hazai szarvasmarha-osztály képezte. Tulajdonképpen gulyabeli collectiónk nem volt, de azért vagy tizenkét nevezetesebb gulyából láttunk csoportokat. Külön-külön átnéztük ezeket s egyelőre röviden csak annyit jegyzünk meg, hogy voltak jók, kevésbé jók és rosszak.

Egyik helyen az anyag jó, de a fejlődés hiányos; más helyen az anyagban nincs meg a kellő típus, avagy éppen olyan alakulásokat találunk, a melyek mostani fogalmaink szerint hibásak és disztelenek. Négy vagy öt csoport kivételével minden bemutatott tenyészetenél fővonásként tünt fel az egyenlőség hiánya, mintha ezen tenyészetek most hevenyében alakítottak volna. Az eset azonban nem ez, mivel a tenyészetek egytől-egyig régiek, csak a tenyésztők nézetei tértek el a helyes iránytól. Mindenki a maga ízlését követve, bizonyos összevisszaság nyert tért, mely nagyon kellemetlen benyomást gyakorol a szemlélőre. Miután pedig ez már nem éppen új jelenség, sőt már a IV-ik tenyész-állatkiállítás alkalmával is élénk vitákra szolgáltatott alkalmat, most a nélkül, hogy erre valamely különös módon kellett volna gazdáinkat figyelmeztetni, — magától előtűnt és szakszerű megbeszélés tárgyává lett.

Ez a szakszerű megbeszélés nagyon érdekes mozzanatává lett a kiállításnak, következtében pedig remélhetőleg messzeható átalakulásoknak lesz megteremtője. A kérdés a körül forgott, hogy mi idézte elő a mai állapotot,

vagyis mi annak az oka, hogy legjobb nevű gulyáink hanyatlásnak indultak, hogy az általuk bemutatott csoportok általános vélemény szerint messze maradtak az első helytől, melyet pedig évekkkel ezelőtt mindig ők foglaltak el.

A magyarázat erre igen közel fekszik, miután a tények bizonyítják, hogy éppen ezen tenyészetekben nagyobb tért engedtek olyan jellegű magyarországi bikáknak, melyek az erdélyi marha jellegzetes alakulásaival sok tekintetben ellentétesek. Ezek a tenyésztők tehát vétettek egyik legszarkalatosabb tenyésztési szabály ellen és bizonyos jó tulajdonságok, valamint helyesebb alakulások átültetése közben tovább mentek, mint azt az okszerűség határa engedi.

Azt hisszük, hogy kiállításunk ennek az állapotnak megszüntetését nagyban elő fogja segíteni, miután általánossá vált az a vélemény, hogy ezután az erdélyi részekbe csak olyan tenyész-bikák hozassanak, melyeknek testalakulásai az erdélyi marhát jellegző alakulásokkal megegyeznek.

Nagyon helyeseljük ezt a nézetet és csak azt tesszük hozzá, hogy minden eszközzel törekedjék a tenyésztő birtokos-osztály eljutni odáig, ahol nem lesz többé szüksége tenyész-bikák importjára; neveljen az erdélyi birtokos a saját tenyészeteiben s ha vér felfrissítés céljából idegen gulyából kell beszerezni szükségletét, eszközölje azt itthon erdélyi gulyából. Meglássák, ha egy cél felé törekszenek s egy jellegű, azaz tiszta erdélyi szarvasmarhát fognak tenyészteni s ha már egyes gulyák oda jutnak, hogy más tenyészeteknek adhatják saját nevelésű apaállataikat: gyorsan fog haladni a kiegyenlítődé, még pedig nemcsak azt fogjuk látni, hogy mi tulnyomóan egy fajtát, a magyar erdélyi tenyésztjük, hanem azt is, hogy ennél az egy fajtánál egy meghatározott jelleget kifejleszteni és általánossá tenni képesek voltunk.

Fentebb kivételt tettem a kiállításon bemutatott csoportok némelyikére, a melyeknél úgy a fejlődésben, mint a testalakulások összességében most is meg van az egyöntetűség. Ezeknél tehát találunk bizonyos jelleget, a mely minden szakértő előtt becsessé teszi őket. Az erdélyi szarvasmarha jellegét tartván szem előtt, első sorban a gr. Teleki Károly által bemutatott csoportot kell kiemelnem, melynél igen jó fejlődés mellett, a legkitünőbb testarányokat láthattuk. A választói bérlőség, br. Wesselényi Béla és a Lázár Manó csoportjánál — ez utóbbinál valamivel gyengébb fejlődés mellett — szintén meg van az egyenlőség, de jellegükre nézve, különösen a fej és szarvak alakulása tekintetében, eltérnek a tiszta erdélyi jellegtől.

A gr. Wass Albert által bemutatott csoportnál a fejlődés és a vétagok minősége meglepő volt, de a fej alakulása és a szarvak minősége mindezt sokszorosán elrontotta.

Voltak még kiállítva nagyobb csoportok, melyeknél részint a fejlődés hiányos volta, részint pedig a testalakulások aránytalansága dominált.

A tehének és úszók osztálya egy-két példány kivételével nagyon szép volt, mit örömmel emelünk ki, miután ez biztosít bennünket arról, hogy szarvasmarha tenyésztésünk-

ből kitűnő alannal rendelkezünk, s hogy ezen a téren sikeresen és gyorsan haladjunk, egyedül tőlünk függ. —

Az idegen szarvasmarha fajták csoportja nagyon szégyény volt. A kolozs-monostori gazd. tanintézet és a gróf Teleki László Gyula kendi lónai tehenészete: 14 állat képviselte a pinzgauai fajtát, melyet a miniszterium annak idején itt propagált. Egyéb fajta a Pápay Samu négy drb. bernijén kívül nem volt. Ebből — és még sok más jelenségek-ből következtetve úgy látszik, hogy nálunk a tarka marhának tiszta vérben való tenyésztésére nem fektetnek semmi súlyt és míg a keresztezésből származott egyedeket terjedni látjuk, addig a tiszta faj fogy. —

A bivalok csoportja számra nézve szintén gyenge volt, de a minőség tekintetében meglepétt. Különösen a tehének csoportja emlékeztetett a régebben látott széles medencézűi s mély törzsű anyagra. —

A sertések osztályánál 9 tenyésztő versenyzett. A fajtákat illetőleg összehasonlításra nem nyílt alkalom, miután nálunk (nagyon helyesen) a hazai kondor sertése a tér. Az elsőség feltétlenül a Gróf Bánffy György bonczhidai nyáját illeti. Azt a fejlődést, azt a testet, mely egyenletes hengerded alakjával, csakugyan keresni kell.

Általában az összes kiállított csoportokon feltűnően előtűnt a haladás nyoma. Tenyésztőink néhány év alatt igen nagy haladást tettek nemcsak az anyag javítása körül, hanem a tartás és ápolás terén is. A fejlődési képességet nagyon szépen bemutatták a fél és 1 éves malacok, a miben bizonyosan az okszerű tartásnak is nagy része van.

Kiállításunkon azonban csak az uradalmak nyájbeli tenyésztését láttuk, nagy kérdés tehát, hogy az egyes községek közös nyájainál észlelhető-e ugyanilyen öröndetes haladás? Bizony nem igen. És hogy erről meggyőződjunk, nem is kell faluzni, csak nézzünk szét a kolozsvári sertéspiaczon, egymást éri még most is az a hosszulábú, szálkás szőrű vad jószág, a melyet mannaival se lehetne bő zsirra hozni. A haladás tehát csak egyoldalú, pedig volna reát út és mód, hogy általános legyen, de hát persze...

A kiállítás juhosztályáról majdnem szóról-szóra azt mondhatom, a mit a sertésekről mondtam. A tömeget itt is a hazai, vagyis a közönséges erdélyi raczka és a havasi juh adta. Az elsőséget itt is a gr. Bánffy György zentelki nyájának kellett átengedni, még pedig feltétlenül. A benőttség és gyapju finomság, különösen pedig a hosszú, finoman göndörödő fürtök egyformasága meglepő volt.

A siki raczkák közül főleg a br. Bánffy Ernő borsai nyája tűnt ki.

Ugy általánosságban véve a juh tenyésztés ügyét, megjegyzésünk itt is az lehetne, a mi sertéstenyésztésnél. Erdélyben egyforma fontossággal bír ez a két tenyésztés, egyformán javul és halad az uradalmakban és egyforma elhagyatottságban sinlik a szegény nép kezében. X.

A Romániával való vámszerződés.

A nemzetgazdaság nem exakt tudomány, hogy állandó igazságai lennének, melyek minden körülmények közt alkalmazhatatnak, sem pedig dogmatika, melynek tanait hinni

kötelesség, — a nemzetgazdaság tapasztalati tudomány, mely az idők és viszonyok szerint változik s minden országnak külön gazdasági fejlődése van s e szerint különböző gazdasági törvényekre van szüksége. Egyik nemzet a másiktól tanul ugyan s a tudomány párhuzamot vonhat, de a hasonlatosságon túlmenni s a tényleges állapotokat figyelmen kívül hagyni — nem szabad.

A tényleges állapot pedig hazánkban oda ösztönöz bennünket, a tényleges állapot azt látszik vezérelvül kijelölni: hogy semmi szükség sincs a Romániával való vámszerződés megkötésére.

A budapesti napi lapok mindegyre rátérnek erre a kérdésre s hangoztatnak olyfélélt is, mintha a vámszerződés megkötése elébe, az akadályok mind kisebb körre szorulnának!

Mióta a Romániávali vámháboru kitört, mi mindég az újbóli megkötése ellen agitáltunk s ezen véleménytől most sem tágitunk. Mily megegyezés fog a kormányok közt létre jönni, nem tudhatjuk; de bármily alapon létre jövő egység sem fog üdvös hatással lenni hazánkra! — Mert hiszen az eddigi vámháboru nem Magyarországra, hanem kizárólag csak Ausztria s Romániára hozott kárt. És így cseppet sem csodálhatni, ha az osztrák kormány, s még élénkebben az oláh kormány, a vámszerződés megújítását nagyon is kezdi óhajtani.

Az oláh kormány ugyanis elég tapasztalaton ment már az eddigi vámháboru alatt is át, hogy be ne lássa kitűzött céljainak részben való kivihetetlenségét. Románia a vámháboru által nem kevesebbet akart elérni, mint önálló vámterületén külön ipart akart teremteni; emánczipálni óhajtá magát Ausztriától kereskedelmileg és forgalmi tekintetben, a mint ezt annak idején a Duna kérdésben tanúsított magatartásával bizonyítja, — nagyobb vámjövédelmet akart élvezni.

Mindezen kitűzött célok azonban mert nem sikerülhettek, a legkisebb jövőbeli kilátások sem jelentkeznek a láthatáron. Románia kormánya elég finom érzékű, újból felvenni a vámtárgyalás elejtett fonalát, mert hát a további harc üdv helyett csak romlást fog hazájára hozni. S jól lehet szabad tengere van, s így gabonáját viheti Genuába, Marseilleba, Angliába; az angol hajó hoz neki vasat, cukrot, kőszenet, gyarmatarut (iparcikket is esetleg) s nem tér üresen haza, visz gabonát; mindamellert mégis rájöttek a szomszédban: hogy gabona piaczuk nagy hiányt szenved — Magyarország elvesztésével.

Nos még az sem utolsó hely: hogy marháját nem szállithatja ki tengeren másfelé — és így a szabad marha behozatal kedvéért is hajlandó lenne a vámegegységet újból megkötöni, a mit csábbrándokért oly könnyedén feladott.

Ránk nézve, tekintve, hogy földmivelő ország vagyunk, a jelenlegi helyzet sokkal jobb, egy érdekeinkkel ellenkező vámszerződésnél! Megeshetik, hogy Brassó és Szeben iparosai közül néhányan és néhány gőzmalom — szeszgyár, pár budapesti kereskedő károsodtak talán; de bukni bizonyára e miatt egy sem fog.

Mig ellenben, ezzel szemben az egész ország csak nyerne, ha a vámszerződésből semmi sem lenne: mert hazánk kivitele Romániába csekély, Románia behozatala ellenben nagy, s ha elvesztenénk a román piacot, egyszer mind megmenekültünk a román versenytől, melynek pusztító hatását éreztük gyakran; ellenben megnyerjük nyerstermé-

nyeinknek nemcsak a honi ipar támogatását, hanem egyuttal az osztrák piaez privilégiumát, melyben Romániával osztoztunk.

Ez többet ér nekünk a román kereskedésnél, mely idáig nyers terményeket ad, nem vesz.

S ha hazai malmaink nem örölhetnek román búzát, s szeszgyáraink nem égethetnek román kukoriczát, e veszteséget kárpótolja nekik az, hogy az osztrák gyárak is el vannak ettől tiltva s a magyar liszt és szesz Ausztriában versenyképesebb, mintha a dunagőzhajózási társaság hajóin s az osztrák államvasut tehervonatain differenciális tarifákkal a román terményt vámentesen nagy tömegekben szállítják Bécsbe és Prágába az ottani malmoknak és szeszgyáraknak.

Általában Magyarország, Romániával a legnagyobb mértékben passzív kereskedést üzött, azaz, sokkal többet hoztunk tőlük, mint a mennyit vittünk hozzájuk; többet fizettünk, mint a mennyit kaptunk! . . . A mit a mi erdélyi iparunk vitt ki túl a határokon, ennek egész értéke nem közelítette meg azt, a mit Romániából gabonában és marhában behoztunk.

A statisztikai hivatal áruforgalmi adatai szerint, 1885-ben Magyarország kivitele Romániába 8 és fél milliót tett; ennek fele ipari czikk volt. . . De valjon ezen ipar által elért eredményért gazdáink érdekeit föl kell-e áldoznunk? — Hát olyan nagy nehézség vagy négy millió mindenféle primitív ipari terméknek akár Magyarországon, akár Bulgáriában vagy Szerbiában keletét biztosítani, ha a kormány és a társadalom magáévá teszi az ügyet! . . . És valjon iparosaink Erdélyben tönkre mentek-e, a vámháboru miatt?

Nem.

A kormány és társadalom pártfogása folytán, nemesak nem hanyatlott az erdélyi ipar, hanem még virágzóbb, mint azelőtt volt. És ha a nyers anyagot, melyet eddig Romániából szereztek be, ezután a belföldről veszik, önként értendő, hogy ezzel eo ipso kölcsönös piacot nyitnak.

A fennebb kimutatott kivitellel szemben áll 22¹/₂ millió importunk Romániából, a minek legnagyobb része olyan mezőgazdasági termény, melynek hazánk bőviben van, melyek behozatalára gyári iparunk sem szorult.

Ebből látható, hogy 1885-ben 14 millióval vásároltunk Romániában többet, mint a mennyit oda eladtunk. S 1883-ban például, nem kevesebb, mint 20 milliót tett ki ez a különbség a mi kárunkra.

Ha ezekkel a számokkal szembeállítjuk a tavaly előtti esztendőnek (1886) adatait, a különbség azonnal szembeszökő. Pedig tekintetbe kell vennünk azt is, hogy a tavaly előtti esztendő öt első hónapjában még a régi szerződés volt érvényben, s csakis június hó 1-jével lépett hatályba az a szigorú rendelet, mely szerint a romániai áruk az általános vámtarifa tételein felül még 30% al lettek megadóztatva. És mégis a végeredmény igen feltűnő. Kivittünk Romániába 7.9 millió forint értéket, s behoztunk onnan 8.4 millió árát, — a különbség tehát mindössze fél millió.

A mig tehát eddig 10, 14, sőt 20 millióval vásároltunk többet, mint a mennyit eladni képesek voltunk, — addig ez a különbség tavaly előtt fél millióra redukálódott.

De hogy még szembetűnőbb legyen az eredmény, e két félévet külön-külön is tekintsük meg. . . . Így például gabonaneműeket a január-juniusi első félévben 1.8 millió forint értékben hoztunk be Romániából, holott a második félévben azok értéke alig érte el a kétszázezer forintot. A mérleg tehát Románia kárára csupán ezen egy tételnél 1.6

millió forinttal rosszabbodott. Vágó és igás marbát az első félévben 951 ezer forint értékben hoztunk be, — a második félévben csupán 70 ezer forint értékben. A behozott italok értéke 886.922 forintról leszállott 13.000 forintra, vagyis egészen elenyészett.

De hogy Románia, a velünk való ujhuzással mennyit vesztett, azt az áruforgalmi statisztika az elmúlt 1887-dik évről is fényesen bizonyítja, a mennyiben 7.6 millió frank értékkel többet vitt be, mint a megelőző évben, — vagyis kivitele nem áll arányban a behozattal, mert az európai piacok közül, a legjövedelmezőbbet — hazánkat elveszté.

De a bukaresti konzulunk múlt évi jelentése is eléggé bizonyítja, hogy a vámháboru első sorban Romániának ártott; jelentése szerint már csak azért is: mivel a mi kárunk a vámterület 40 millió lakosa között oszlik meg, holott Romániának azt 7 millió lakosa viseli!

Marha kivitele — e konzuli jelentés szerint — Romániának épenséggel elapadt. „Oroszországba visz ki csak valami keveset — mondja a jelentés — de az nem akadályozza meg a román marhatenyésztés elhanyaglását, mely ma már odáig jutott, hogy kivihető marhája alig is van már.“

Ha tehát valami veszteség van is abból a viszonyból, mely köztünk és Románia közt ma fönnáll, — az óriási veszteség azonban kizárólag csakis rája hárul. Mert hát a mi, a Romániából kiszorult iparcikkeink számára más piacokat kerestünk — a hazain kívül — és már találtunk is a keleten, s ennek folytán majd csak kárpótoljuk magunkat, különösen mióta a vasúti összeköttetés is ténynyév vált valahára s mig nálunk legfőllebb némely házilag üzött iparág ment tönkre, mely a vámháboru nélkül sem tarthatta volna magát soká; addig Románia, a kitzűzött czélt, hogy ipart teremtsen, nem tudá megvalósítani, — a mit a múlt évi konzuli jelentés ilyformán jelez többek közt:

„Azt, hogy Romániában olyan nemzeti ipart teremtsenek, mely az orszagot emancipálni legyen képes a külföld iparának hatása alól: azt a románok el nem érték. Hogy az ipar terén is tapasztalható náluk haladás, ez kétségtelen. De hogy az versenyezni legyen képes a külföldivel: arra még soká kell várakozni. A román ipartörvény kedvezményeit mintegy 70 — részint régi, részint új gyár vette igénybe egy év előtt s ezek közül nem egyre már most is bebizonyult, hogy nem életre való. Egyelőre csak a nyers anyag földolgozásával foglalkozó gyárak, mint malmok, szeszgyárak, serfőző, eszövő, durva kelmét szövő, kötélverő, fűrészgyárak stb. birnak kilátással arra, hogy boldogulni fognak, — de ezek fönmaradása biztositva lett volna minden vámháboru nélkül is. De a komplikáltabb üzemi gyárakban csak a vámháboru tartja még a lelket ideig óráig; arra, hogy fölviágozzanak s az ország nemzetgazdasági tőkéjének lényeges alkotó részei legyenek, nincs semmi föltétel, nincs semmi kilátás.“

A vámháboru tehát, mint látható, Romániában nem sok haszonnal jár; de nem sok haszonnal jár az osztrákokra sem, az bizonyos! . . . A hatalmas osztrák ipar bejuthatása nagyon meg van nehezítve. Így például csak posztóárúknak a kivitel az esztendő második felében, az elmúlt évben, másfél millió forinttal hanyatlott. Hasonló az eset a kész ruházatoknál, melyeknek kivitele két millióval csökkent és a melynél mi csak a közvetítő szerepét visszük.

De hát a végén az osztrák ipar Románia nélkül is felvirágozhatik. Csak ezért a mezőgazdasági érdekeket feláldozni nem lehet hazánkban, mint mely tulsulyban földmivelő ország; — sőt mint az egyes főlészálásokból látjuk, Ausztria mezőgazdái hasonlóan per-

horreskálják a Romániával való vámszerződés kötését, csak hogy mig ott a földmivelés másodrendű szerepet viszen a hatalmas iparral szemben, addig minálunk ez az éltetadó üzletág.

A számtalanszor nyilatkozó gyárosaink nem birták azt a meggyőződést kelteni: hogy a nagy szeszgyáraknak oláh kukoriczára s a malmoknak román buzára volna okvetlen szüksége. Egy kis redukció az üzemben, mikor a gabona árak nem konveniálnak, vagy a mikor az orosz vagy német verseny a liszt és szesz árát lenyomja — s hányszor ismétlődik ez mostanában — sokkal kritikusabb jelenség, mintha az oláh import erős megvámolása miatt itthon gabona s tengeri kissé megdrágul; — mely drágulás közbe legyen mondva, állandó jelleggel sohasem öltött.

A kik elleni a gabona-vámoknak, folyvást azt mondják a gazdáknak: „Ugy sem élvezhetik a vám-fokozásnak hasznát, mert gabonájok azért jobb árban — egyes esetek kivételével — úgy sem kél!” . . . Hát ha ez áll is; — de az még bizonyosabb, hogy ha Románia gabonáival eláraszt-hatná hazánkat, a gabona-árat még lejjebb nyomná. Ezt semmi szín alatt bekövetkezni hagyni nem szabad. A legveszedelmesebb válságban elvégre a földmivelés szenved minálunk, — egész Európában, a föld ugy megterhelve talán mint nálunk — nines! Ha a szerződés Romániával létesülne, ez a mezőgazdaságra nagy károkat okozna, mert hisz a gabona behozatal Romániából az összes behozatal 60%-át teszi.

Megleszünk, könnyen meglehetünk, a nagy ipar szempontjából is a román gabona nélkül és a mi beltermelésünk bőven képes előállítani az ezen iparoknak szükséges nyers anyagot. . . . Azon iparágaknak pedig, melyeknek Romániában volt főpiacuk, lassankint — mint a tapasztalat mutatja — megkerül a vásár itthon, itt is tudunk rajtok adni. De épp ezért, ily körülmények közt, nyugodtan folytathatjuk az elzárási politikát — továbbra is — Románia ellenében.

Elvégre akármit engedjen Románia nekünk, teljesítse bár a magyar és az osztrák kormány követelményeit — kivétel nélkül, — az mind nem ér annyit, hogy mi Romániának a vámmentes gabona és sertés behozatalt, a marha importot és átvitelt engedélyezhessük. Nekünk Romániára nincs oly égető szükségünk, — az osztrák gyárosok miatt pedig nem csak mi, de az osztrák gazdák sem hajlandók megbontani a határt: hogy koczkiatassuk marhaállományunkat és deprecziáljuk terményeinket.

Erre a magyar gazdák nem vállalkozhatnak, mert más-különb, a folyvást nehezbülő terheket képtelenek lesznek elviselni. Ime csak legujabban is az új szeszadó tetemesen fogja növelni a gazdasági kiadásokat. Mert a szeszadó-reformmal ha be is fog teljesülni a mit tőle várnak, az ipari és mezőgazdasági szeszgyártás helyzetének javulása, valamint az állami pénzügyekre is éreztetni fogja (!) jótékony hatását; — de ezzel szemben azt sem tagadhatni: hogy nagy befolyással fog bírni a magyar gazdára nézve is a munka bér — bárha indirekt — megdrágulásában.

Ismert dolog, hogy a mezei munkásnak a gazda, kész pénz járulékan kívül, bizonyos mennyiségű pálinkát is ad napszám fejében. Rendszerint háromszor kapnak minálunk a munkások pálinkát. Minthogy pedig az új adó a szeszt tetemesen megdrágítja, természetes, hogy a gazdának is csak drágábban lehet a munkásoknak kiszolgáltató pálinka-mennyiséget megszereznie. Ily folyvást nagyobbodó kiadások mellett, birtokos osztályaink érdekei — holmi csillámló iparért — feláldozunk nem szabad, mert máskülönb a terhek sulya alatt össze fog roskadni.

Kolozsvar.

Ürmösy Lajos.

A pécsi kiállítás.

Lehet, hogy akad olvasóink közt sok olyan, a ki már a czim megtekintésével azt mondja: de hát mi közünk nekünk a pécsi dolgokkal?! s mi éppen most, a midőn már véget is ért!?

S igazza is lehet e kérdés föltevésénél sokaknak, mert hisz oly messze van ide az a Pécs, s lehet — s még különösen ha kicsinylőleg is tekintenek rá — hogy bizony-bizony több kell ahhoz mulatsági vágynál, csupán utazási kedvtelésnél, hogy ott megjelenjék valaki.

De már túl is vagyunk rajta, s így hát csak emlékezetben tekintünk még egyszer vissza oda, a hol annyi szépet, akkora haladottságot szemlélünk pár hét előtt.

Mindenek előtt meg kell emlékeznünk arról a cserésen váltakozó emelkedésről, fölbuzdulásról, mely hazaszerte mindenütt, de legelső sorban a Dunántúli területben oly hathatós léptekkel — találójában szólva: sebés szárnyakkal — igyekszik célja megközelítéséhez.

Alig zajlik le a vas megyei gazdasági egylet csudálatra ragadó munkásságát tanusító gyümölcsészeti működése, s a jó ég tudná, mi mindentféle gyakorlatias irányu tevékenységének ideje; eleven emlékünkből vannak még a székesfehérvári méhkiállítással kapcsolatos országos méhészek vándorgyűlésének nagy napjai, s ime a pécsi egy havig (aug. 14-től szept. 9-ig) tartó kiállítás annyira elragadott, miszerint azt kell hinnünk, hogy a drága területre valóságos égi szellemek szálltak le, hogy példát mutassanak édes hazánk más vidékein meglehetősen pihenésre hajló feleinknek.

Három megye csinálta ezt csupán édes olvasóm, — illetve a pécsi iparkamarai terület lelkes erői; de nagyon is meglátszott, hogy tudták, mit akarnak s értették miként kell az illetők érdeklődését odáig fokozni, hogy naponként 5—6 ezer ember látogassa azt a huszonhat osztályból álló, remek rendszerű kiállítást, a mely daczára annak, hogy 10—15 ezer frt beruházási költségbe került, a végén 15 ezer frt pluszal záratott be.

Nagy kár, hogy többen nem láthatták a mieink közül Erdélyből is a kis iparkamara ugy anyagi, mint szellemi tekintetben kiválóan eredményes munkáját, s hogy nem szerezhettek maguknak kézzel fogható eszközt arra, hogyan lehet és kell olyan kiállítást rendezni, a hol a legkisebb iskolás gyerektől kezdve, föl a legmagasabb szellemi tekintélyig — s az utolsó munkástól, a legokoszerűbben foglalkozó földmives vagy iparos gazdáig, mindenki föltalálja mintaszerű kedvező tárgyát.

Képvisele volt itt 26 külön osztályban: a mezőgazdaság, kertészet-szőlőszet, élő állatok, állati termények, erdészeti, bányászat, régészeti ipar, élelmi szerek mint iparcikkek, borok és egyéb szesz italok, agyag és üvegipar, vas- és fémpipar, faipar, bőripipar, papiripar, fonó- és szövőipar, ruházati ipar, butoripar és dekoratív lakberendezés, diszmnű-ipar és apró árúk, sokszorosító műiparágak, hangszerek és zeneszerzemények, építési ipar, gépipar és közlekedési eszközök, női kézmű-ipar, házi ipar, közoktatás tanonez munkakiállítás és végre művészeti és régészeti-rajzok.

Nincs trüünk a részletekbe bocsátkozásra; s pedig megvagyunk győződve affelől, hogy csupán e czim felsorolás után is akadna nem egy olvasóink, a ki gyönyörűséggel járná be lelkével mind azt, a mit elébe tárhatnak.

A midőn tehát e szükre szabott „emlékezést” végzem, lelkem egész melegével kívánom, hogy a Gondviselés tartsa meg a pécsi iparkamara nagyérdemű vezérférfiit, Baranya-, Tolna- és Somogy megyék lelkes előjáróit, a kiállítás sikerét oly szépen eszközölt intéző testületet azért

az igazi példaadásért; a mely annyi kebelben talált visszhangra, s a mely bizónyal meg fogja teremni áldásos gyümölcsreit még hazánk legtávolabb eső zugaiban is.

Igazi magyaros szelleme tekintetében is, jó lélekkel mondhatjuk el e bájos és gazdag vidék; egyáltalában jómódu lakóiról, ama régi, de most igazán találó közmondást: „magyarnak Pécs, németnek Bécs.“ E szelleme vezérelte e lakosságot eddig; ez vezérelje az idők végéig!

Szentgyörgyi Lajos.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

Gazdasági műszaki iroda,

szesz, czukor és szeszgyárak berendezésére
Budapest (Köztelek),

Díjmentesen ad felvilágosításokat gazdasági szeszgyáraknak az új szeszadó törvény követelményei szerinti átalakítására és új gazdasági szeszgyárak létesítésére. Elvállalja bármely szeszgyári gép beszerzését, régi szeszgyárak rekonstrukcióját, új gazdasági szeszgyárak tervezését, építését és berendezését. Gazdasági czukorgyárak és sörgyárak létesítését.

Levél címt.: **Gazdasági műszaki iroda Budapest, (Köztelek),** tel. szám: (16.) száma: (3-10.)

GAZDATISZTI ÁLLOMÁS.

Méltóságos Báró Kemény Kálmán

maros-vécsi

gazdatiszti állomása

betöltendő;

ezen állomásért folyamodók bizonyítványaikat

Vadasdi Kálmán

igazgatóhoz

benyújthatják,

Maros-Vécsen,

posta helyben.

(17.) május 20. (2-3.)

PIACZI ÁRAK.

A heti vásár		Gabona mérték	Tiszta	Elegy	Rózs	Árpa	Zab	Török	100 kiló		1 köbméter	1 kiló
helye	napja		buz	buz	sz	sz	sz	sz	széna	szalma	tűzifa	marhahús
K r a j e z á r o k b a n												
Budapest	szeptember 13	métermáza	750	—	555	555	550	600	—	—	—	—
Brassó	szeptember 14	hektoliter	530	370	310	290	180	440	180	120	250	36
Deés	szeptember 11	"	475	425	400	—	250	680	380	180	320	32
Fogarás	szeptember 7	"	500	420	220	—	150	400	250	180	200	27
Gyula-Fehérvár	szeptember 8	"	525	425	350	—	175	500	280	160	240	34
Kézdi-Vásárhely	szeptember 6	"	490	375	270	260	155	450	260	90	240	28
Kolozsvár	szeptember 6	métermáza	680	—	475	—	380	580	300	140	300	34
Maros-Vásárhely	szeptember 6	"	618	490	455	480	396	585	180	120	260	32
Nagy Szeben	szeptember 14	hektoliter	450	330	290	330	170	430	170	100	300	31
Nagy-Várad	szeptember 11	"	481	388	312	268	176	478	220	120	320	44
Sepsi Szt.-György	szeptember 10	"	520	500	300	250	130	430	300	100	150	26
Szász-Régen	szeptember 6	"	475	425	310	260	170	475	300	180	260	28
Torda	szeptember 1	"	450	325	300	325	160	450	300	30	225	28